

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

DOI: 10.34015/2523-4552.2026.2.05
УДК 342.9

Бабенко Р. В.,
аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4114-5678>

ПОНЯТТЯ ТА ДЖЕРЕЛА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті проведено дослідження змісту та розкрито поняття «джерела нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану». Встановлено, що з точки зору етимології, регулювання – це керівництво якимось процесом, упорядкування діяльності чогось-, когось, забезпечення відповідності функціонування певного об'єкту встановленим правилам та вимогам.

Констатовано, що нормативно-правове регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану – це здійснюваний за допомогою системи правових норм, закріплених у нормативно-правових актах різної юридичної сили, регулюючий та упорядковуючий вплив держави на суспільні відносини, що виникають між працівником і роботодавцем з питань обчислення, нарахування та виплати заробітної плати, а також забезпечення й захисту права працівників на оплату праці з урахуванням особливостей, зумовлених запровадженням і дією правового режиму воєнного стану на території України.

Доведено, що джерела нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану включають в себе різні законодавчі документи, які найбільш доцільно поділити на дві групи: а) загальні – визначають базові гарантії реалізації та захисту трудових прав працівників, а також регулюють трудо-правові відносини, що виникають в рамках всіх, без виключення підприємств, установ, організацій, і які у тому числі пов'язані із оплатою праці; б) спеціальні – визначають специфіку організації сфери праці та регулюють порядок оплати праці працівників підприємств, установ та організацій в умовах уведення та дії воєнного стану безпосередньо.

Ключові слова: оплата праці, заробітна плата, воєнний стан, нормативні джерела, нормативно-правове регулювання.

Постановка проблеми. В умовах дії правового режиму воєнного стану питання оплати праці набувають особливої актуальності, оскільки саме заробітна плата є не лише основним джерелом матеріального забезпечення працівника та його сім'ї, але й важливим елементом соціальної стабільності держави. Запровадження воєнного стану в Україна зумовило суттєву трансформацію трудових правовідносин, що проявилось у зміні порядку організації праці, особливостях функціонування підприємств, установ і організацій, а також у необхідності адаптації механізмів правового регулювання оплати праці до умов воєнного часу. За таких обставин особливого значення набуває дослідження поняття оплати праці, її правової природи та системи джерел нормативно-правового регулювання, які визначають гарантії реалізації права працівника на своєчасне та справедливе отримання винагороди за працю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут оплати праці неодноразово потрапляв у поле зору різних науковців. Зокрема, йому приділяли увагу: М. І. Іншин, В. Ю. Лисак, Г. Л. Лостріх, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський, О. Ф. Перчі, А. Ю. Подорожній, Є. Ю. Подорожній та багато інших. Однак, попри широку та досить глибоку наукову опрацьованість, на сьогоднішній день мало освітленою в юридичних працях залишається проблема нормативно-правової урегульованості оплати праці безпосередньо в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Постановка завдання. Мета статті полягає у тому, щоб визначити поняття та розкрити джерела норма-

тивно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану.

З огляду на поставлену мету, до завдань даного наукового дослідження віднесено: проаналізувати сутність категорії «нормативно-правове регулювання»; сформулювати дефініцію нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану; виділити ключові нормативно-правові акти різної юридичної сили, на яких відповідне регулювання ґрунтується.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови за редакцією В. Т. Бусела слово «регулювання» – це: 1) дія за знач., регулювати, тобто, впорядковувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі; домагатися нормальної роботи машини, установки, механізму і таке інше, забезпечуючи злагоджену взаємодію складових частин, деталей; зменшуючи або збільшуючи швидкість, величину і таке інше, досягати потрібної сили, належного ступеня вияву чого-небудь; 2) керування, що полягає у забезпеченні наближення значень параметрів об'єкта керування до заданих значень; 3) сукупність процесів, спрямованих на підтримку певної структури біологічної системи для забезпечення необхідних режимів її функціонування [1, с. 1207]. Тож, в розрізі загальної етимології регулювання – це керівництво якимось процесом, упорядкування діяльності чогось-, когось, забезпечення відповідності функціонування певного об'єкту встановленим правилам та вимогам.

Як бачимо, наведений термін має полінаукову природу, у зв'язку із

чим знаходить вжитку у різних галузях знань. Наприклад, у сфері державного управління вироблено поняття «державне регулювання», що визначається як «здійснення державою комплексних заходів (організаційних, правових, економічних тощо) у сфері соціальних, економічних, політичних, духовних та інших суспільних процесів з метою їх упорядкування, встановлення загальних правил і норм суспільної поведінки, а також запобігання негативним явищам в суспільстві» [2, с. 118].

У свою чергу правове регулювання П. М. Рабіновичем розкривається як «здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони і розвитку» [3, с. 144]. В праці Р. Я. Демків констатовано, що правове регулювання – це всі або різноманітні форми впливу держави на свідому поведінку осіб – суб'єктів суспільних відносин, за допомогою широкого спектру чинників: норм права, актів застосування права, юридичних договорів, правовідносин, забезпечення реалізації норм права, у тому числі примусовою силою держави, законність і правопорядок тощо [4, с. 7]. Б. В. Сабецький обстоює позицію, що правове регулювання – це закріплення у правових нормах певного рівня суспільних відносин, забезпечення їх стабільності через постійний контроль, відновлення правовими засобами їх порушень, приведення їх у відповідність з існуючими нормами права [5, с. 9].

У розумінні Л. О. Макаренка правове регулювання – це аспект дії права, що визначає спеціально-юридичний вплив права на поведінку

адресатів. У результаті правового регулювання формується юридична основа та визначають орієнтири для організації діяльності суб'єктів. Дія права в процесі його регулятивного впливу охоплює спеціальну діяльність держави, пов'язану з виробленням правових приписів та визначенням механізму їх реалізації, а також з діяльністю учасників суспільних відносин, що реалізують правові приписи та узгоджують свою поведінку з правом. Крім цього, вчена відмічає, що дія правових приписів у процесі правового регулювання характеризується певними етапами, що визначаються як стадії. Серед них: визначення правового статусу суб'єктів права шляхом встановлення конституційних прав та обов'язків, юридичного закріплення дієздатності, передбачення можливості захисту прав державою; виникнення правовідносин, що пов'язується з настанням певних життєвих обставин та конкретизацією правового припису до певного випадку або чітко визначених осіб [6, с. 11]. За визначенням Р. Б. Топлевського та Н. В. Федіна правове регулювання – це впорядкування суспільних відносин за допомогою спеціальних правових засобів та форм, здійснюване суб'єктами правотворчості. Ознаками правового регулювання вчені вбачають наступне: по-перше, воно пов'язане з реальними відносинами; по-друге, є цілеспрямованим – мета впорядкування суспільних відносин; по-третє, є видом соціального регулювання; по-четверте, встановлює вид і міру можливої та належної поведінки особи; по-п'яте, використовує спеціальні правові засоби для забезпечення високої ефективності правового регулювання; по-шосте, передбачає необ-

хідність забезпечення реалізації правових норм [7, с. 237].

Різновидом класичного правового регулювання, є нормативно-правове (нормативне) регулювання, яке відрізняється певними особливостями. Як пишуть В. М. Марчук та Л. В. Ніколаєва, вказана категорія являє собою «впорядкування поведінки осіб за допомогою нормативних актів, розрахованих на їх багаторазове застосування за наявності передбачених ним обставин» [8, с. 185]. Відповідно точки зору О. М. Куракіна, нормативно-правове регулювання – це визначення меж самореалізації суб'єктів права, закріплення в правовій нормі та свідомості громадян можливості діяти відповідно до норм права [9, с. 12]. В дисертаційній роботі О. О. Щокіної поняття розкривається, як упорядкування поведінки людей за допомогою загальних правил, які поширюються на усі випадки людської активності і яким повинні підкорятися всі особи, що потрапили в нормативно регламентоване середовище [10, с. 124]. В. Б. Пчелін пропонує галузеву орієнтоване визначення категорії. На його думку, під нормативно-правовим регулюванням організації адміністративного судочинства України варто розуміти діяльність уповноважених суб'єктів із встановлення й подальшого застосування комплексу нормативно-правових актів задля врегулювання правовідносин, що виникають і розвиваються під час розгляду та вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів і створення належних умов, забезпечення такої діяльності [11, с. 108].

Таким чином, проведений науковий аналіз дає змогу констатувати,

що нормативно-правове регулювання – це відгалуження класичного правового, яке виражає регулюючий, упорядковуючий вплив права на суспільно-правові відносини за допомогою декларування, закріплення та реалізації системи правових норм. Останні формалізовані у юридичних актах різної юридичної сили та містять в собі обов'язкові правила поведінки учасників суспільно-правових відносин, межі їх суб'єктивних прав, а також юридичні наслідки у разі порушення, неналежного виконання суб'єктивних обов'язків. Звідси, нормативно-правове регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану – це здійснюваний за допомогою системи правових норм, закріплених у нормативно-правових актах різної юридичної сили, регулюючий та упорядковуючий вплив держави на суспільні відносини, що виникають між працівником і роботодавцем з питань обчислення, нарахування та виплати заробітної плати, а також забезпечення й захисту права працівників на оплату праці з урахуванням особливостей, зумовлених запровадженням і дією правового режиму воєнного стану на території України.

З огляду на представлене визначення, нормативно-правове регулювання об'єктивується через різноманітні юридичні документи, поза огляду яких неможливо повноцінно розкрити зміст досліджуваної категорії. Так, першим та головним джерелом регулювання суспільно-правових відносин в галузі оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану є Конституція України, яка: 1) встановлює обов'язок держави забезпечувати добробут та благополуччя населення країни, що

становить головний ціннісний орієнтир її діяльності; 2) декларує право кожного на працю, а також можливість заробляти собі на життя, тобто, оплачувану роботу; 3) визначає недопустимість примусової праці, а також засади державного регулювання трудового сектору, зокрема, законність діяльності публічних органів; 4) закріплює супутні праву на оплату праці, базові, захищені трудові можливості працівників [12].

Ключове значення серед джерел нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану після Конституції, відіграє Кодекс законів про працю України (далі – КЗпП), який регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя працівників, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини. Законодавство про працю встановлює високий рівень умов праці, всемірну охорону трудових прав працівників. Крім того, КЗпП установлено, що держава гарантує працездатним громадянам, які постійно проживають на території України: 1) вільний вибір виду діяльності; 2) безплатне сприяння державними службами зайнятості у підборі підходящої роботи і працевлаштуванні відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти, з урахуванням суспільних потреб; 3) надання підприємствами, установами, організаціями відповідно до їх попередньо

поданих заявок роботи за фахом випускникам закладів професійної, фахової передвищої, вищої освіти; 4) безплатне навчання безробітних нових професій, перепідготовку в закладах освіти або у системі державної служби зайнятості з виплатою стипендії; 5) компенсацію відповідно до законодавства матеріальних витрат у зв'язку з направленням на роботу в іншу місцевість; 6) правовий захист від необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу і незаконного звільнення, а також сприяння у збереженні роботи; 7) правовий захист від мобінгу (цькування), дискримінації, упередженого ставлення у сфері праці, захист честі та гідності працівника під час здійснення ним трудової діяльності, а також забезпечення особам, які зазнали таких дій та/або бездіяльності, права на звернення до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, та до суду щодо визнання таких фактів та їх усунення (без припинення працівником трудової діяльності на період розгляду скарги, провадження у справі), а також відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок таких дій та/або бездіяльності, на підставі судового рішення, що набрало законної сили [13]. Положення Кодексу регулюють широкий спектр питань трудової галузі, наприклад: прийняття на роботу та звільнення, ведення соціального діалогу, розподіл робочого часу та часу відпочинку, трудову дисципліну, оплату праці і таке інше.

Водночас, специфіка функціонування інституту оплати праці до-

датково уточнено в спеціальному нормативно-правовому акті – Законі України «Про оплату праці». Вказаний документ визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та господарювання (далі – підприємства), а також з окремими громадянами та сфери державного і договірного регулювання оплати праці і спрямований на забезпечення відтворювальної і стимулюючої функцій заробітної плати [14].

Глибокий вплив воєнного стану на трудо-правову сферу зумовив суттєві зміни у механізмі нормативно-правового регулювання відповідних суспільно-правових відносин, у тому числі, пов'язаних із оплатою праці. Яскравим вираженням цього стало прийняття в 2022 році Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами, у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Документ закріпив додаткові гарантії трудових прав

працівників, зокрема, право на повноцінну та безперервну оплату праці, а також уточнив специфіку організації трудової діяльності з огляду на негативні чинники детерміновані введенням та дією воєнного стану [15].

Висновки. Новизна наукової статті полягає в тому, що ній дістав подальшого опрацювання теоретичний підхід до визначення поняття та характеристики джерел нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Тож, проведений аналіз показав, що джерела нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану включають в себе різні законодавчі документи, які найбільш доцільно поділити на дві групи: а) загальні – визначають базові гарантії реалізації та захисту трудових прав працівників, а також регулюють трудо-правові відносини, що виникають в рамках всіх, без виключення підприємств, установ, організацій, і які у тому числі пов'язані із оплатою праці; б) спеціальні – визначають специфіку організації сфери праці та регулюють порядок оплати праці працівників підприємств, установ та організацій в умовах введення та дії воєнного стану безпосередньо.

Подальше опрацювання питань системи, взаємозв'язку та змісту правових джерел нормативно-правового регулювання оплати праці спрямовано на підвищення ефективності урегульованості оплати праці безпосередньо в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. Редкол.: Ю.С. Шемчушенко (голова редкол.) та ін. Т.2 К.: Вид-во „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 1999. 744 с.
3. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Посібник для студентів спеціальності “Правознавство”. К., 1994. 236 с.
4. Демків Р.Я. Закон в системі нормативно-правового регулювання діяльності міліції : автореф... дис... канд. юрид. наук. : 12.00.01. 2007. 17 с.
5. Сабецький Б. В. Становлення і розвиток правового регулювання трудових відносин у США: автореф... дис... канд. юрид. наук. : 12.00.01. Київ. 2002. 21 с.
6. Макаренко Л.О. Теоретичні закономірності дії правових приписів: автореф... канд. юрид. наук. : 12.00.01. Київ. 2004. 16 с.
7. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
8. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права : навч. посібник. К.: Істина, 2004. 304 с.
9. Куракін О.М. Поняття і зміст нормативно-правового регулювання як юридичного явища. *Держава та регіони*. 2013. №3(41). С.10–15
10. Щокіна О. О. Правовий звичай міжнародної торгівлі як джерело міжнародного приватного права: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.03. Харків. 2005. 198 с.
11. Пчелін В. Б. Сутність нормативно-правового регулювання організації адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 6, том 2. С.106–109
12. Конституція України: закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Офіційний вісник України. 2010. № 72/1. Ст.2598
13. Кодекс законів про працю України: закон від 10.12.1971 № 322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Додаток до № 50
14. Про оплату праці: закон від 24.03.1995 №108/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст.121
15. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: закон від 15.03.2022 №2136-IX. Офіційний вісник України. 2022. № 31. Ст.1634

References

1. Busel, V. T. (Ed.). (2005). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy* [Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Perun.
2. Shemshuchenko, Yu. S. (Ed.). (1999). *Yurydychna entsyklopediia* [Legal encyclopaedia] (Vol. 2). *Ukrainska Entsyklopediia im. M. P. Bazhana*.
3. Rabinovych, P. M. (1994). *Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy* [Fundamentals of the general theory of law and the state].
4. Demkiv, R. Ya. (2007). *Zakon v systemi normatyvno-pravovoho rehuliuвання diialnosti militsii* [Law in the system of normative legal regulation of police activity] (Candidate dissertation abstract).
5. Sabetskyi, B. V. (2002). *Stanovlennia i rozvytok pravovoho rehuliuвання trudovykh vidnosyn u SSHA* [Formation and development of legal regulation of labour relations in the USA] (Candidate dissertation abstract, Kyiv).
6. Makarenko, L. O. (2004). *Teoretychni zakonomirnosti dii pravovykh prypysiv* [Theoretical regularities of the operation of legal provisions] (Candidate dissertation abstract, Kyiv).

7. Topolevskiy, R. B., & Fedina, N. V. (2020). Teoriia derzhavy i prava [Theory of state and law]. LvDUVS.
8. Marchuk, V. M., & Nikolaieva, L. V. (2004). Narysy z teorii prava [Essays on the theory of law]. Istyna.
9. Kurakin, O. M. (2013). Poniattia i zmist normatyvno-pravovoho rehuliuвання yak yurydychnoho yavyscha [Concept and content of normative legal regulation as a legal phenomenon]. Derzhava ta Rehiony, 3(41), 10–15.
10. Shchokina, O. O. (2005). Pravovyi zvychai mizhnarodnoi torhivli yak dzherelo mizhnarodnoho pryvatnoho prava [Legal custom of international trade as a source of private international law] (Candidate dissertation, Kharkiv).
11. Pchelin, V. B. (2017). Sutnist normatyvno-pravovoho rehuliuвання orhanizatsii administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The essence of normative legal regulation of the organisation of administrative proceedings in Ukraine]. Naukovyi Visnyk Publichnoho ta Pryvatnoho Prava, 6(2), 106–109.
12. Constitution of Ukraine No. 254k/96-VR (1996, June 28). Ofitsiinyi Visnyk Ukrainy, 72/1, Art. 2598.
13. Labour Code of Ukraine No. 322-VIII (1971, December 10). Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, Suppl. to No. 50.
14. Law of Ukraine "On Remuneration of Labour" No. 108/95-VR (1995, March 24). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 17, Art. 121.
15. Law of Ukraine "On the Organisation of Labour Relations under Martial Law" No. 2136-IX (2022, March 15). Ofitsiinyi Visnyk Ukrainy, 31, Art. 1634.

Babenko R. V., *Ph.D student of the Kharkiv National University of Internal Affairs*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4114-5678>

The Concept and Sources of the Regulatory Framework Governing Remuneration under the Legal Regime of Martial Law

The article examines the content and defines the concept of "sources of the regulatory framework governing remuneration under the legal regime of martial law." It has been established that from the point of view of etymology, regulation is the management of some process, the regulation of the activities of something, someone, ensuring the compliance of the functioning of a certain object with the established rules and requirements.

It has been established that the regulatory and legal regulation of remuneration under the legal regime of martial law is the regulatory and regulatory influence of the state on social relations arising between the employee and the employer on the issues of calculation, accrual and payment of wages, as well as ensuring and protecting the right of employees to remuneration, taking into account the peculiarities caused by the introduction and operation of the legal regime of martial law on the territory of Ukraine.

It has been proven that the sources of regulatory and legal regulation of wages under the legal regime of martial law include various legislative documents, which are most expediently divided into two groups: a) general - determine the basic guarantees of the implementation and protection of labor rights of employees,

and also regulate labor and legal relations that arise within all, without exception, enterprises, institutions, organizations, and which are also related to wages; b) special - determine the specifics of the organization of the labor sphere and regulate the procedure for paying employees of enterprises, institutions and organizations under the conditions of the introduction and operation of martial law directly.

Keywords: *wages, wages, martial law, regulatory sources, regulatory and legal regulation.*

Цитування за ДСТУ 8302:2015: Бабенко Р. В. Поняття та джерела нормативно-правового регулювання оплати праці в умовах дії правового режиму воєнного стану. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2026. № 2(36). С. 54–62. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.2.05>

Citation APA: Babenko, R. V. (2026). Poniattia ta dzherela normatyvno-pravovoho rehuliuвання opłaty pratsi v umovakh dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu [The concept and sources of the regulatory framework governing remuneration under the legal regime of martial law]. *Bulletin of the Penitentiary association of Ukraine*, 2(36), 54–62. <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.2.05>

Внесок автора. Автор самостійно здійснив концептуалізацію дослідження, аналіз джерел, підготовку тексту статті та формулювання висновків. Автор ознайомився з остаточною версією рукопису, схвалив її та погодився з поданням статті до публікації.

Академічна доброчесність. Автор підтверджує оригінальність, точність і достовірність тексту статті та наведених у ній результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності.

Використання інструментів штучного інтелекту. Автор засвідчує, що під час підготовки цієї статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Фінансування. Дослідження виконано в межах наукової діяльності автора у відповідних установах і не мало окремого зовнішнього фінансування.

Author Contribution. The author independently conceptualized the study, analyzed the sources, prepared the text of the article, and formulated the conclusions. The author reviewed the final version of the manuscript, approved it, and agreed to submit the article for publication.

Academic Integrity Statement. The author confirms the originality, accuracy, and reliability of the text of the article and the results presented therein, as well as compliance with the principles of academic integrity.

Use of Artificial Intelligence Tools. The author certifies that no artificial intelligence tools were used in the preparation of this article.

Conflict of Interest. The author declares that there is no actual or potential conflict of interest.

Funding. The research was conducted within the framework of the author's academic activities at the relevant institutions and did not receive special external funding.

Надійшла: 18.04.2026

Прийнята до друку: 17.05.2026

Опублікована: 31.05.2026

Received: 18 April 2026

Accepted for publication: 17 May 2026

Published: 31 May 2026